

کرال مذهبی^۱

بهمن مه آبادی

یوهان سباستین باخ

در لایپزیکِ دورانِ باخ^۲، مراسم یکشنبه‌ها به عنوان یک رویداد اجتماعی مهم جزء برنامه‌های کلیسای لوتری قرار داشت. آیین‌های ویژهٔ این روز در ساعت هفت صبح آغاز می‌شد و تا چهار ساعت ادامه می‌یافت. در طول این چهار ساعت، وعظ و خطابه تنها می‌توانست یک ساعت را پر کند؛ زیرا در صورت تعدد گویندگان، خستگی و ملالت بر مراسم مستولی می‌شد. در چنین شرایطی بود که موسیقی اهمیت ویژه‌ای را در خدمات

لوتری به خود اختصاص می‌داد. این توجه و ارزش‌گذاری تا جایی گسترش یافت که کلیسای باخ، ارکستر کوچکی شامل چهارده تا بیست و یک نوازنده برای همراهی دوازده گریست مذکر را در استخدام خود داشت، در حالی که امروزه اغلب سرویس‌های مذهبی در جهان بیشتر از یک کر و یک ارگ در اختیار ندارند. پس ناگفته پیداست که چگونه خدمات کلیسای باخ مملو از موسیقی بود و چطور می‌بایست برای هر یکشنبه آثار و تصنیفات ویژه‌ای تهیه شود. هر اثر ساخته شده، گاه توانایی پوشش دادن نیم ساعت را دارا بود و این به خودی خود، کار پرداختن به مصنفان و تصنیفات آنان، آموزش و گسترش فعالیت‌های موسیقایی را طلب می‌کرد؛ و این گونه بود که شاهکارهای بزرگ موسیقی جهان به وجود می‌آمد.

^۱ Religious Choral

^۲ Johann Sebastian Bach

لایپزیک در سال ۱۷۳۵

کرال پرلود از باخ

"لوترانیسم" در آلمان برای پیش‌برد اهداف و مقاصد خود و ایجاد
 علائق بین مؤمنین و خداوند به مراسم وسیع‌تر و بزرگتری نیازمند
 بود. آیین‌های مذهبی، سرودهای روحانی بسیاری را با کرال‌های
 عظیم در اختیار داشتند. لحن‌گرها و سرودهای روحانی با
 تکست‌های^۳ مذهبی آلمانی خوانده می‌شد. این کرال‌ها معمولاً آسان
 ساخته می‌شدند تا به سهولت خوانده و به خاطر سپرده شوند. وجود
 یک نت برای یک سیلاب و استواری و استحکام ریتم یکنواخت و
 ثابت از دیگر ویژگی‌های آن‌ها به شمار می‌رفت.

کرال‌ها مانند سرود و مناجات بر پایه کانتوس فیرموس^۴ ساخته می‌شدند و موسیقی چندصدایی را تشکیل
 می‌دادند. این لحن‌ها، یا در طی سده‌های شانزده و هفده تصنیف شده بودند و یا اقتباسی از آوازهای فلکلوریک
 و سرودهای روحانی کاتولیک بشمار می‌آمدند که به ماندگار شدن آن‌ها کمک مؤثری می‌کرد. از سوی دیگر
 اعضای گروه سراینده‌گان گاه از کودکی این اشعار را خوانده و آهنگ آن‌ها را از حفظ بودند که این خود نوعی

^۳ Text

^۴ Cantus firmus

فعالیت مذهبی به‌شمار می‌رفت، زیرا خواندن در گروه‌های کر، و به طور دسته‌جمعی، راهی برای شرکت مستقیم مردم در آیین‌های مذهبی قلمداد می‌شد. این ملودی‌ها اغلب طوری هارمونیزه می‌شدند که در گُر کلیسا قابل اجرا باشند. ملودی سرودها معمولاً با زیرترین صدا اجرا می‌شد و با همراهی و حمایت خط‌های هارمونی، در سه پارتِ بهم‌تر تکمیل می‌گردید.

موسیقی آن روز کلیساها که در نوع خود تازه تلقی می‌شد اغلب بر روی ملودی‌های سنتی بنا می‌گردید که پیشینه آن‌ها گاه به دو قرن می‌رسید؛ گروه خوانندگان قبل از اینکه به اجرای سرودهای روحانی مشغول شوند، نوازنده ارگ با نواختن یک کرال پرلود^۵ که مبتنی بر نُت‌های سرود روحانی بود در به یادآوری فرازِ ملودیک، کمک مؤثری می‌کرد و مصنفان با استفاده از ملودی‌های کهن، جمعیت حاضر را مجذوب و اتمسفر روحانی را تشدید می‌کردند.

کانتات مذهبی^۶

کلیسای کاخ سلطنتی در وایمار جایی که باخ در آن بعنوان ارگ‌نواز سلطنتی می‌نواخت

هدف عمده و اساسی طرز بیان موسیقایی در آیین لوتری و یکی از جاهای به کارگیری کر، کانتات مذهبی بود. کانتاتا جهت ارائه یک قطعه آوازی در مقابل سوناتا که برای بیان سازی موسیقی بکار می‌رفت، قرار داشت. در روزگار باخ کبیر انواع بسیاری از کانتاتاها مرسوم بود و مصنفان در تمام آن‌ها به آفرینش دست می‌زدند. اما هدف اساسی در این بخش متمرکز شدن بر روی طرح کانتاتا برای آیین لوتری در آلمان اوایل قرن هجدهم است.

^۵ Chorale Prelude

^۶ Religious cantatas

بخشی از دست‌نوشته باخ

کانتات "مسیح در جامه سپید خود آرمیده است".^۷

کانتات‌های باخ بزرگ، محصول الهامات نبوغ غول‌آسای او به‌شمار می‌روند که همچون قطرات موم، از شمع سوزان وجود او چکیده‌اند. ولی با این همه تمایل باخ به تصنیف کانتات در ۲۵ سال بعدی به آرامی دچار کاستی شد. کانتات^۷ معمولاً کوتاه‌تر از اوراتوریو^۸ تصنیف می‌شود. کانتات معروف باخ با پرلود و کرال پلی‌فونیک توسط ارکستر آغاز می‌گردد که بعد از چندین رستیتایف، آریا و آواز گروهی با یک کرال هموفونیک به پایان می‌رسد. کانتات باخ به نام "مسیح در جامه سپید خود آرمیده است"^۹ نمونه بسیار خوب کانتات‌های مذهبی است. گفته می‌شود که کانتاتا محصول موسیقی دراماتیک قرن هفدهم به‌شمار می‌رود که در دوران باروک به پیشرفت قابل توجهی دست یافته است.

^۷ Cantata

^۸ Oratorio

^۹ Christ lay in the bonds of death cantata BWV. 4

اوراتوریو

اوراتوریو همچون اپرا و کانتات محصول پیشرفت‌های بزرگ موسیقی دوران باروک است و جزء موسیقی وکال آن دوره محسوب می‌شود. رفاقت و دوستی اپرا و اوراتوریو ظاهراً بسیار قدیمی و تاریخی است.

اوراتوریو به تصنیفی برای گروه کر و سولیست‌های وکال به همراهی ارکستر اطلاق می‌شود که بر زمینه یک لیبرتوی مذهبی روایی تنظیم می‌گردد، در حالی که اپرا معمولاً موضوعی غیرمذهبی دارد. در اوراتوریو از تجملات دراماتیک صحنه، میزانشین‌ها و لباس‌های ویژه و پر زرق و برق خبری نیست در حالی که اپرا غیر از حرکات نمایشی، دارای تمام این محاسن یا معایب نیز هست. لیبرتوی مذهبی اوراتوریو، اغلب براساس حکایات کتاب مقدس پرداخته می‌شود و با آنکه ظاهراً برای مراسم خاصی منظور نبوده اما با یک استثنا

بخشی از دست‌نوشته ژرژ فردریک هندل، اوراتوریو "مسیح" ۱۷۴۱

می‌توان آن را اثری فراگیر و بدون تعطیل در ماه‌های دسامبر نامید. خصوصاً اوراتوریوی "مسیح"^{۱۰} از ژرژ فردریک هندل^{۱۱} به عنوان بهترین نمونه تا به امروز شهرت جهانی برای خود کسب کرده است و با اجرای بی‌وقفه‌اش احترامی ویژه نزد صاحبان فراست داراست. امروز اوراتوریوها در سالن‌های کنسرت، در مجامع عمومی و البته اجتماعات مذهبی اجرا می‌شوند.

وراتوریو با دارا بودن یک توالی و ردیف پی‌درپی کر، آریاها، دوئت‌ها، رسیتاتیف‌ها، و اینترلودهای مشخص ارکستری، فرمی محکم و ویژه به حساب می‌آید. نقش‌گر در این فرم بسیار مهم به نظر می‌رسد و توجیه و تفسیرها از سوی موسیقی، در سهیم شدن با درام ارزشمند است. رستاتیف‌ها معمولاً در نقش راوی ضمن شرح داستان، ارتباط یک قسمت را با قسمت‌های دیگر برقرار می‌کنند و گاه چندین قطعه را به دنبال هم می‌سرایند. اجرای بعضی از اوراتوریوها به زمانی بیشتر از دو ساعت نیازمند است که با توجه به طولانی بودن این فرم نسبت به کانتات، چنین چیزی دور از انتظار نیست.

ژرژ فردریک هندل

فرانس ژوزف هایدن

آرتور اونه‌گر

اولین اوراتوریوها در اوایل قرن هفده در ایتالیا به وجود آمدند. این کارها، هم‌چون آثار دراماتیک موزیکال، داستان‌های مذهبی و قصص انبیا و کتاب مقدس را روایت می‌کردند. در آن دوران محل اجرای این قطعات سالن‌های مخصوص نماز و دعا بود که اوراتوریو نامیده می‌شدند. در مقطع باروک اوراتوریو به کشورهای دیگری

^{۱۰} Messiah, HWV. 56 (in 1741)

^{۱۱} George Frideric Handel

راه پیدا کرد و در طی این مهاجرت تاریخی خود، بسیاری از فرم‌های عاریتی دیگر را بر خود پذیرفت. از مشهورترین اوراتوریوهای جهان، اوراتوریوی کریسمس^{۱۲} اثر باخ کبیر، اوراتوریوی آفرینش^{۱۳} کار فرانس ژوزف هایدن^{۱۴} و داود شاه^{۱۵} از آرتور اونه‌گر^{۱۶} را می‌توان نام برد.

^{۱۲} Christmas Oratorio, BWV 248

^{۱۳} The Creation, Hob. XXI:2 (between 1797 and 1798)

^{۱۴} Franz Joseph Haydn

^{۱۵} King David (in 1921)

^{۱۶} Arthur Honegger

بخشی از دسته‌نوشتهٔ فرانس ژوزف هایدن، اوراتوریوی "آفرینش"

بهمین مه‌آبادی - Bahman Mehabadi -
www.sol-philharmonic.com